

Försvarsutskottets betänkande**1980/81:13****om lagförslag angående militär grundutbildning för kvinnor (prop. 1980/81:43)**

I proposition 1980/81:43 (försvarsdepartementet) har regeringen – efter föredragning av försvarsministern, statsrådet Eric Krönmark – föreslagit att riksdagen antar av lagrådet granskade och i propositionen framlagda förslag till

1. lag om militär grundutbildning för kvinnor,
2. lag om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i skadeståndslagen (1972:207).

Propositionen

I propositionen lämnas förslag om en tjänstgöringsskyldighet för kvinnor som genomgår militär grundutbildning. Förslaget syftar till att dessa kvinnor skall kunna få ställning som krigsmän under utbildningen. Uppräkningen i 21 kap. 20 § första stycket brottsbalken av vilka som är krigsmän föreslås därför omfatta även kvinnorna. Förslaget innehåller också vissa grundläggande bestämmelser om själva grundutbildningen. Motsvarande bestämmelser finns f. n. i förordningen (1979:1207) om militär grundutbildning för kvinnor. Genom en ändring i skadeståndslagen (1972:207) föreslås vidare att kvinnorna skall likställas med arbetstagare vid tillämpningen av lagen.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 1981.

Lagförslagen har följande lydelse.

1 Förslag till

Lag om militär grundutbildning för kvinnor

Häri genom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelse

1 § Kvinnor som vill få anställning som officerare vid försvarsmakten måste genomgå militär grundutbildning enligt denna lag. Regeringen bestämmer vilka krav i övrigt som skall gälla för anställningen.

Utbildningen

2 § Grundutbildningen skall till längd och innehåll motsvara den grundutbildning som en jämförbar kategori värnpliktiga fullgör enligt värnpliktslagen (1941:967).

3 § Antagning till grundutbildningen sker efter ansökan och särskild antagningsprövning.

Tjänstgöringsskyldighet m. m.

4 § En kvinna som har antagits till grundutbildningen är skyldig att efter inkallelse inställa sig till utbildningen och fullgöra denna i enlighet med meddelade föreskrifter. Hon får inte avbryta utbildningen förrän hon har meddelat sin vilja att göra detta till den myndighet som regeringen bestämmer.

5 § I fråga om laga förfall skall 41 och 42 §§ värnpliktslagen (1941:967) tillämpas.

6 § Sedan en kvinna har antagits till grundutbildningen gäller 34, 35 och 37 §§ värnpliktslagen (1941:967) för henne tills utbildningen slutar.

Skiljande från utbildningen

7 § Från grundutbildningen skiljs den som

1. visar sig olämplig för fortsatt utbildning till officer vid försvarsmakten, eller

2. på grund av sjukdom eller av annan anledning är frånvarande från utbildningen i sådan utsträckning att hon inte kan tillgodogöra sig denna.

Förmåner

8 § En kvinna har under grundutbildningen och i samband med antagningsprövningen rätt till samma förmåner som värnpliktiga har under grundutbildningen enligt värnpliktslagen (1941:967).

Om rätt till familjebidrag, ersättning vid personskada och grupplivförsäkring finns särskilda bestämmelser.

Bemyndigande

9 § Regeringen får föreskriva att en bestämmelse i denna lag skall tillämpas också på annan föreskriven utbildning som en kvinna genomgår för att kunna få anställning vid försvarsmakten som officer.

Regeringen eller en myndighet som regeringen utser bemyndigas att meddela ytterligare föreskrifter i frågor som behandlas i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981 och tillämpas också på kvinnor som har antagits till grundutbildning enligt förordningen (1979: 1207) om militär grundutbildning för kvinnor.

2 Förslag till

Lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 21 kap. 20 § brottsbalken skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Krigsmän *äro* enligt denna balk de vilka såsom regementsofficerare, kompaniofficerare, plutonsofficerare, gruppchefer, reservofficerare eller meniga *äro* anställda vid *krigsmakten*, värnpliktiga som ej fått tillstånd till vapenfri tjänst samt hemvärnsmän och hemvärnsrekryter, samtliga under den tid de i sådan egenskap *äro* tjänstgöringsskyldiga. Krigsmän *äro ock*, i den mån regeringen med hänsyn till behovet av befälsföring och övriga tjänstgöringsförhållanden så förordnar, de som eljest *äro* anställda vid *krigsmakten* eller förbundit sig att såsom frivilliga fullgöra krigstjänst, under den tid de i sådan egenskap *äro* tjänstgöringsskyldiga. Om någon åtnjuter ledighet som ej är begränsad till kortare tid än två månader, anses han icke tjänstgöringsskyldig. Närmare bestämmelser om vad som avses med *krigsmakten* meddelas av regeringen.

Föreslagen lydelse

21 kap.
20 §¹

Krigsmän *är* enligt denna balk de vilka såsom regementsofficerare, kompaniofficerare, plutonsofficerare, gruppchefer, reservofficerare eller meniga *är* anställda vid *försvarsmakten*, kvinnor som genomgår utbildning för att få anställning som officerare vid *försvarsmakten*, värnpliktiga som ej fått tillstånd till vapenfri tjänst samt hemvärnsmän och hemvärnsrekryter, samtliga under den tid de i sådan egenskap *är* tjänstgöringsskyldiga. Krigsmän *är också*, i den mån regeringen med hänsyn till behovet av befälsföring och övriga tjänstgöringsförhållanden så förordnar, de som eljest *är* anställda vid *försvarsmakten* eller förbundit sig att såsom frivilliga fullgöra krigstjänst, under den tid de i sådan egenskap *är* tjänstgöringsskyldiga. Om någon åtnjuter ledighet som ej är begränsad till kortare tid än två månader, anses han icke tjänstgöringsskyldig. Närmare bestämmelser om vad som avses med *försvarsmakten* meddelas av regeringen.

¹ Senaste lydelse 1974: 565.

Nuvarande lydelse

De som avses i första stycket *skola*, förutom under tid då tjänstgöringsskyldighet föreligger, anses såsom krigsmän då de i anslutning till sådan tid vårdas *å* militärsjukhus, då de *äro* intagna i militärhåkte samt då de inom område eller utrymme som nyttjas av *krigsmakten* eller eljest offentligen *uppträda* i militär tjänstedräkt ävensom såvitt angår fullgörandet av dem åliggande anmälningsskyldighet eller annan särskild tjänsteplikt.

Krigsman, som har befälsrätt över annan krigsman, är dennes förman. Krigsman, över vilken annan krigsman har befälsrätt, är underlydande i förhållande till denne.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981.

3 Förslag till**Lag om ändring i skadeståndslagen (1972: 207)**

Häri genom föreskrivs att 6 kap. 4 § skadeståndslagen (1972: 207)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

6 kap.
4 §

Vid tillämpning av denna lag likställes med arbetstagare

1. värnpliktig och annan som fullgör i lag föreskriven tjänstgöring,

1. värnpliktig och annan som fullgör i lag föreskriver tjänstgöring samt kvinna som genomgår utbildning för att få anställning som officer vid försvarsmakten,

2. den som under utbildning vid skola eller vård i anstalt utför arbete som till sin art liknar sådant som vanligen utföres av arbetstagare,

3. den som för annans räkning eljest utför arbete under omständigheter liknande dem som förekommer i anställningsförhållanden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981.

¹ Lagen omtryckt 1975: 404.

Utskottet

Utskottet har inte funnit anledning att göra någon erinran eller något uttalande med anledning av vad som anförs i propositionen. Riksdagen bör anta lagförslagen.

Med hänvisning till lagförslagen i proposition 1980/81:43 hemställer utskottet

1. att riksdagen antar förslaget till lag om militär grundutbildning för kvinnor,
2. att riksdagen antar förslaget till lag om ändring i brottsbalken,
3. att riksdagen antar förslaget till lag om ändring i skadeståndslagen (1972:207).

Stockholm den 2 december 1980

På försvarsutskottets vägnar

PER PETERSSON

Närvarande: Per Petersson (m), Eric Holmqvist (s), Gunnar Björk i Gävle (c), Gudrun Sundström (s), Hans Lindblad (fp), Roland Brännström (s), Åke Gustavsson (s), Evert Hedberg (s), Göthe Knutson (m), Karl-Erik Svartberg (s), Anders Gernandt (c), Holger Bergman (s), Eric Hägelmark (fp), Göran Allmér (m) och Eivor Nilson (c).

